

[Hartvig Frisch.]

svarer den Beskyttelse for Regeringen, der ligger i, at Statsministeren efter § 46 kan gribe ind mod Forhalingen. Ved Siden heraf foreslaas en Ordning, hvorved Finansudvalget ikke blot grundlovfæstes, men ogsaa faar en Funktionsmulighed efter Samlingens Ophør. Man kommer herved ud over et gammelt Stridsspørgsmaal. Professor Poul Andersen har spøgefuldt i den Forbindelse kritiseret Udtrykket „Beføjelse“ i § 58, Slutningen, idet han siger, at det at være eller ikke være nogen Beføjelse, og det er for saa vidt rigtigt, som det jo egentlig er Regeringen, der har Beføjelsen til uden for Samlingen at raadføre sig med de paagældende Udvalg eller Nævn.

Hvad Valgretsaldern angaar, har Statsministeren udtalt sig paa en saadan Maade, at jeg intet har at tilføje ud over min Forundring over, at Venstre synes at gøre dette Tal af Aar til et Principspørgsmaal. Da der mig bekendt hverken i den menneskelige Organisme eller i det sociale Liv er noget som helst knyttet til Grænsen 25 Aar, er det ubegribeligt, at der her kan være Tale om noget Princip.

Jeg kommer saa til Spørgsmaalet om Folkeafstemning, som i den foreslaaede Form synes at være al den Mindretalsbeskyttelse, der kan forlanges i et demokratisk Samfund, som bygger paa Flertalsafgørelsen.

Der er fra visse Sider fremført Kritik mod, at § 59 kræver visse Procenter i Rigsdagen og i visse Tilfælde, nemlig naar der kun er 33 pCt. i Rigsdagen, der fremsætter Begæring, en yderligere Vælgertilkendegivelse, for at en Folkeafstemning skal iværksættes. Men derved kan med Rette siges, at jo mindre Krav man i den Henseende stiller, des mere sikrer man ganske vist, at Mindretallet kan faa sin Vilje, men det er jo slet ikke Formaalet; det er en Beskyttelse af Mindretallet som formodet Repræsentant for Folkeviljen, altsaa for et skjult Flertal, som det gælder at faa frem.

Der er Grund til i Forbindelse med Spørgsmaalet om Folkeafstemning at nævne de Indvendinger, bl. a. Professor Andersen i sin nævnte Artikel har fremsat, dels angaaende Fristernes Længde, dels angaaende Udtrykket „højest“, nemlig „højest 6 Søgne-dage“, i § 59, 3die Stykke. Det har ikke været Mening, at Fristen for Vælgertilkendegivelsen skal gøres illusorisk; Udtrykket Søgne-dag i Stedet for Dag viser, at man netop har været opmærksom paa, at der skal være rimelig Frist, derfor skal Ordet „højest“ sandsynligvis nok ændres. Jeg maa erkende, at det kan misforstaas i den For-

bindelse, hvori det staaer. Derimod synes jeg, at Professorens Argumentation for helt at stryge Vælgertilkendegivelsen før den egentlige Afstemning ikke er meget virkelighedspræget; det er en ganske rimelig Dæmper paa de Lyster, der ellers kunde være til hvort andet Øjeblik at løbe Storm mod vedtagne Love.

Under Omtalen af Folkeafstemningsparagraffen rejser Professor Poul Andersen et juridisk Problem om Stadfæstelse af Love, godkendt ved Folkeafstemning, eller omvendt: Bortfald af stadfæstede Love, der forkastes ved Folkeafstemning, og herunder negativt om Kongens Vetoret over for de eventuelt godkendte Love. Mon det ikke i al sin juridiske Skarphed er et Skinproblem i et Land med anerkendt Parlamentarisme? At Problemet er fremdraget i den nævnte Artikel, og at Professor Berlin i „Juristen“ for sit Vedkommende er gaaet udførligt ind paa Spørgsmaalet om Republik eller Kongedømme samt om Grundlovsmæssigheden overhovedet af Parlamentarismen, giver mig Foranledning til at gøre nogle enkelte Bemærkninger herom, som maaske ellers vilde have været overflødige. Der blev allerede under Forhandlingen om Kommissionens Nedsættelse stillet Spørgsmaal til mig om Socialdemokratiets Stilling til Republikken, hvortil jeg svarede, at Spørgsmaalet ikke var aktuelt. Det mener jeg fremdeles, men jeg vil gerne uddybe det og uddybe det saaledes anvendte Udtryk ved en historisk Betragtning. Ser man i Europas Historie paa de Kongedømmer, der er bevaret, og paa dem, der er omstyrtet, vil man lige fra Stuarterne fremefter finde, at det altid har været Kongerne selv, der har gjort Spørgsmaalet aktuelt, det er næsten et Prærogativ. Og saaledes vil det sikkert fortsat være, ikke mindst i de tre Arbejder- og Bondekongedømmer i Skandinavien, hvor Parlamentarismen har vundet ubestridt Anerkendelse. — Det er der nemlig Grund til at fremhæve, at Parlamentarismen er sikrere forankret i den gældende Sædvaneret end i en Grundlovsformel. Det lyder maaske overraskende, men det hænger sammen med, at der jo ogsaa i et parlamentarisk System skal være Mulighed for Mindretalsregeringer, som vi f. Eks. har i Norge. Dette lader sig imidlertid vanskeligt forene med en positiv Formulering, der kræver tilkendegivet Flertal.

Jeg vender mig derefter til de saakaldte grundlovssikrede Friheder. Da den første Grundlov blev givet i Danmark i 1849, var alle Sind rettet imod Friheden, og det gjaldt fremfor alt om at sikre Medborgere imod de